

Ugrožene i zaštićene životinje u suvremenim slikovnicama

Pilekić, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:477204>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MARIJA PILEKIĆ

UGROŽENE I ZAŠTIĆENE ŽIVOTINJE U SUVREMENIM
SLIKOVNICAMA

Završni rad

JMBAG:0303096919 1, redoviti student

Studijski smjer: Prijediplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Znanstveno područje: Raznolikost živog svijeta i ekologija

Znanstveno polje: Interdisciplinarne prirodne znanosti biologija

Znanstvena grana: Posebne pedagogije

Mentor: Izv. Prof. dr. sc. Ines Kovačić

Pula, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Marija Pilekić, kandidat za prvostupnika Fakulteta za odgojno i obrazovne znanosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, dolje potpisana Marija Pilekić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Ugrožene i zaštićene vrste biljaka i životinja u suvremenim slikovnicama" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Važnost prirodoslovne pismenosti u poučavanju djece rane i predškolske dobi	3
1.1.1. Definicija prirodoslovne pismenosti	3
1.1.2. Razvoj i značaj prirodoslovne pismenosti kod djece rane i predškolske dobi	3
Ciljevi:	4
Sadržaji:	4
Metode:	4
1.1.3. Utjecaj prirodoslovne pismenosti na razumijevanje okoliša i prirodnih pojava	5
1.2. Slikovnice za djecu	5
1.2.1. Definicija slikovnice	5
1.2.2. Ključne karakteristike slikovnice	5
1.2.3. Povijest slikovnica	6
1.2.4. Važnost slikovnica	6
2. MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA	7
Primjeri poznatih slikovnica koje obrađuju ovu tematiku	8
3. REZULTATI	8
Tablica 1. Ugrožene i zaštićene životinjske vrste u slikovnicama	8
Tablica 2. Ugrožene i zaštićene biljne vrste u slikovnicama	11
Slika 3 Udio hrvatskih i stranih slikovnica	13
Tablica 3. Popis hrvatskih i stranih slikovnica	14
Slika 4. Udio biljnih i životinjskih vrsta u ukupnom broju ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama	14
Tablica 4. Udio biljnih i životinjskih vrsta u ukupnom broju ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama	15
3.1. ANALIZA SLIKOVNICA O UGROŽENIM I ZAŠTIĆENIM ŽIVOTINJAMA	17
PLAVETNI KIT	17
PEĆA I VUK	18
VIDRA S KRKE	19
ZABAVA NA KUPANJU - DOBRI DUPIN	20
MEDVJEDIĆI IZ GORSKOG KOTARA	21
MEDINO PROLJEĆE	22
KAKO ŽIVE PČELE	23
PRIČA O LEONARDU	24

KORNJAČICA I MORE	25
PERUNIKA	26
KOCKAVICA	27
CVJETIĆ	28
ČUDESNO DRVEĆE	29
TIGIJI I UVRIJEĐENA BILJKA ANUK.....	30
ZELENI SNOVI	31
4. DISKUSIJA	32
5. LITERATURA.....	35
1. Popis slikovnica korištenih za istraživanje	35
2. Web poveznice priručnika/kurikuluma:	35
3. Web poveznice materijala.....	35
Ostala literatura	36

1. UVOD

Ovaj rad će prikazati i analizirati zastupljenost ugroženih i zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta u dječjim slikovnicama na području Republike Hrvatske. Kroz analizu će se vidjeti dostupnost tražene literature, zastupljenost slikovnica domaćih i stranih autora. Prilikom izrade rada koristit će se primjeri slikovnica kao i dostupnih web stranica. Prije samog prikazivanja primjera slikovnica objasniti će se sam pojam slikovnice, njezina definicija, važnost, ključne karakteristike i povijesni razvoj. Slikovnice će se analizirati kroz tabelarni prikaz, putem grafikona i vizualne prezentacije.

Suvremene slikovnice igraju ključnu ulogu u obrazovanju djece o očuvanju okoliša, posebno kada je riječ o ugroženim i zaštićenim vrstama biljaka i životinja. Kroz živopisne ilustracije i jednostavne priče, slikovnice pomažu djeci da razumiju složene ekološke probleme i razvijaju svijest o važnosti zaštite prirode. U svjetlu globalnih ekoloških izazova poput klimatskih promjena, gubitka biološke raznolikosti i uništavanja staništa, postaje sve važnije educirati mlade generacije o ugroženim i zaštićenim vrstama. Slikovnice izdane u Republici Hrvatskoj, s prijevodima stranih slikovnica, značajno doprinose formiranju ekološki osviještenih mladih čitatelja. Ovaj rad analizira prisutnost i prikazivanje ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama objavljenim u posljednjih deset godina, s ciljem procjene njihove edukativne vrijednosti i utjecaja.

Ugrožene vrste su one koje su pod visokim rizikom od izumiranja u bliskoj budućnosti zbog raznih čimbenika poput gubitka staništa, klimatskih promjena, zagađenja, lova i drugih ljudskih aktivnosti. Ove vrste su kategorizirane prema Međunarodnoj uniji za očuvanje prirode (IUCN) u Crvenoj listi, koja klasificira vrste od najmanje zabrinutosti do kritično ugroženih (Smith, 2020; Johnson, 2019). Zaštićene vrste su one koje su pod pravnom zaštitom kako bi se spriječilo njihovo izumiranje. Ove vrste mogu biti zaštićene na lokalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini. Cilj zaštite je očuvanje biološke raznolikosti i sprječavanje nestanka vrsta. Mjere zaštite uključuju uspostavu zaštićenih područja, donošenje zakona, provedbu programa očuvanja i edukaciju

javnosti o važnosti očuvanja tih vrsta (IUCN, 2020; Slunjski, 2012; Užarević, Mlinarević i Bjelobrk, 2018).

Slikovnice služe kao moćan alat za prenošenje kompleksnih ekoloških poruka na jednostavan i pristupačan način, prilagođen dječjem razumijevanju.

Slikovnice pomažu u razvijanju ekološke svijesti kod djece. Kroz priče i ilustracije, djeca uče o važnosti očuvanja prirodnih resursa, zaštiti staništa i ekosustava te o posljedicama ljudskih aktivnosti na okoliš. Primjerice, slikovnice koje prikazuju životinje u njihovim prirodnim staništima i probleme s kojima se suočavaju zbog zagađenja ili gubitka staništa mogu duboko utjecati na dječju svijest i empatiju prema okolišu (Smith, 2020; Johnson, 2019).

Kroz priče o ugroženim vrstama, slikovnice mogu djeci predstaviti koncepte ugroženosti i zaštite vrsta. One objašnjavaju zašto su određene vrste ugrožene, što se može učiniti za njihovu zaštitu i kako djeca mogu doprinijeti očuvanju tih vrsta. Slikovnice koje prikazuju priče o spašavanju životinja, programima zaštite i uspješnim pričama o obnovi populacija ugroženih vrsta mogu biti vrlo motivirajuće i inspirativne za djecu (Slunjski, 2012; Užarević, Mlinarević i Bjelobrk, 2018).

Ilustracije i naracije u slikovnicama često stvaraju emocionalnu vezu između djece i životinja, što može potaknuti razvoj empatije i osjećaja odgovornosti prema prirodi.

Djeca kroz slikovnice mogu naučiti kako njihova svakodnevna ponašanja i odluke mogu utjecati na okoliš i životinje. To može uključivati jednostavne akcije poput recikliranja, štednje vode i energije, kao i sudjelovanje u lokalnim ekološkim inicijativama (Ristić Dedić, 2013).

U obrazovnim ustanovama, slikovnice se često koriste kao dio kurikuluma za poticanje ekološke pismenosti. Učitelji i odgajatelji koriste slikovnice kao alat za uvod u složene ekološke teme, olakšavajući djeci da ih bolje razumiju i prihvate. Korištenje slikovnica u učionici može uključivati čitanje naglas, diskusiju o pročitanom, crtanje ili izradu vlastitih slikovnica o ekološkim temama, što dodatno angažira djecu i potiče njihovu kreativnost (Slunjski, 2012).

1.1. Važnost prirodoslovne pismenosti u poučavanju djece rane i predškolske dobi

1.1.1. Definicija prirodoslovne pismenosti

Prirodoslovlje je znanstvena disciplina koja istražuje prirodni svijet, uključujući žive organizme, njihove interakcije s okolišem, te fizičke procese i fenomene. Obuhvaća različite grane znanosti kao što su biologija, kemija, fizika, geologija i ekologija. Prirodoslovlje se fokusira na razumijevanje prirodnih zakona, struktura i procesa koji se odvijaju u prirodi. Korištenjem empirijskih metoda i eksperimentalnih pristupa, prirodoslovlje nastoji objasniti prirodne pojave, razviti teorije i modele te primijeniti te spoznaje u praktične svrhe (Smith, 2020; Johnson, 2019).

1.1.2. Razvoj i značaj prirodoslovne pismenosti kod djece rane i predškolske dobi

Razvoj programa odgoja i obrazovanja u području prirodoslovlja, definira smjernice za poučavanje i obrazovanje u prirodnim znanostima. Prema dokumentima Slunjski (2012) i Užarević, Mlinarević i Bjelobrk (2018), ovaj kurikulum postavlja ciljeve, sadržaje i metode poučavanja, usmjeravajući odgajatelje i nastavnike u procesu planiranja i provedbe nastave. Kroz rani predškolski odgoj i obrazovanje prirodoslovni kurikulum, nastoji se potaknuti prirodnu znatiželju djece i podržati njihov razvoj kroz kvalitetno oblikovanje odgojno-obrazovnog procesa.

Ciljevi, sadržaji i metode prirodoslovlja u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (NN 2015) usmjeravaju se prema razvoju prirodoslovne pismenosti kod djece putem istraživačkog pristupa. U skladu s istraživanjima, cilj je potaknuti znatiželju kod djece te razviti svijest o važnosti očuvanja okoliša (Slunjski, 2012). Kroz upoznavanje osnovnih pojmova iz biologije, fizike, kemije i geografije, djeca će razviti analitičke vještine i kritičko razmišljanje (Užarević, Mlinarević i Bjelobrk, 2018). Metode uključuju istraživačke aktivnosti u prirodi, eksperimentiranje, promatranje živih organizama te poticanje suradnje i diskusije u grupama (Slunjski, 2012).

Ciljevi, sadržaji i metode prirodoslovlja u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgojno-obrazovni sustav (NN 7/2019) uključuju:

Ciljevi:

- Razvijanje prirodoslovne pismenosti kod djece kroz istraživački pristup.
- Poticanje znatiželje i istraživačkog duha kod djece u vezi s prirodnim fenomenima.
- Razvijanje svijesti o važnosti očuvanja prirode i okoliša.
- Promicanje razumijevanja osnovnih koncepata iz područja biologije, fizike, kemije i geografije.
- Poticanje razvoja kritičkog mišljenja i analitičkih vještina.

Sadržaji:

- Upoznavanje s osnovnim životinjskim i biljnim vrstama te njihovim karakteristikama.
- Istraživanje prirodnih fenomena poput promjena u vremenskim uvjetima, ciklusa vode i staništa.
- Razumijevanje osnovnih kemijskih procesa kao što su promjene agregatnih stanja tvari.
- Upoznavanje s osnovnim pojmovima fizike kao što su gravitacija, magnetizam i elektricitet.
- Razvoj svijesti o zaštiti okoliša i održivom razvoju.

Metode:

- Istraživačke aktivnosti u prirodi.
- Promatranje živih organizama u njihovom prirodnom staništu.
- Eksperimentiranje s jednostavnim znanstvenim pokusima.
- Rad u grupama kako bi se potaknula suradnja i razmjena ideja.
- Korištenje različitih medija i materijala za vizualizaciju i demonstraciju prirodnih pojava.
- Postavljanje pitanja i poticanje diskusije kako bi se potaknulo kritičko razmišljanje.

1.1.3. Utjecaj prirodoslovne pismenosti na razumijevanje okoliša i prirodnih pojava

Prirodoslovna pismenost ima izuzetan utjecaj na dječje shvaćanje okoliša i prirodnih fenomena. Kroz stjecanje prirodoslovnih vještina i razumijevanja, djeca postaju svjesna važnosti očuvanja prirode te razvijaju sposobnost promatranja, analize i interpretacije prirodnih procesa (Ristić Dedić, 2013). Kvalitetno oblikovane pedagoške prakse potiču istraživački pristup kod djece, potičući ih na aktivno učenje i poticanje prirodne znatiželje (Užarević, Mlinarević i Bjelobrk, 2018). Razumijevanje okoliša kroz prirodoslovlje omogućuje djeci da postanu svjesni sudionici u zaštiti prirode te da donose informirane odluke o očuvanju okoliša u budućnosti (Slunjski, 2012).

1.2. Slikovnice za djecu

1.2.1. Definicija slikovnice

Slikovnica je knjiga koja kombinira ilustracije i tekst kako bi ispričala priču ili prenijela informacije na način prilagođen djeci. Primarno je namijenjena mladim čitateljima, često djeci predškolske dobi i mlađim osnovnoškolcima, iako može biti zanimljiva i korisna za sve dobne skupine.

1.2.2. Ključne karakteristike slikovnice

Ilustracije su ključni dio slikovnice i često preuzimaju dominantnu ulogu u pripovijedanju. One mogu biti jednostavne ili vrlo detaljne, a njihov stil može varirati od realističnog do apstraktnog.

Najčešće podržavaju i obogaćuju tekst, pomažući djeci da bolje razumiju priču ili koncept.

Tekst je obično kratak i jednostavan, prilagođen jezičnim sposobnostima djece. Često se koristi ritmički ili riman oblik kako bi se olakšalo pamćenje i čitanje naglas. Tekst i slike zajedno stvaraju cjelovitu priču. Ponekad tekst može biti minimalan, oslanjajući se na slike da prenesu veći dio priče.

Slikovnice pokrivaju razne teme, od svakodnevnih situacija i obiteljskih odnosa do fantastičnih priča i edukativnih sadržaja. Mogu se baviti moralnim poukama, društvenim pitanjima, ekološkim temama i mnogim drugim aspektima. One su obično kratke, s manjim brojem stranica (često između 24 i 48 stranica). To omogućava djeci da zadrže pažnju i završe čitanje u jednom sjedenju.

Također dizajn slikovnica može biti vrlo kreativan, koristeći različite formate, poput knjiga s prozorčićima, knjiga sa zvukovima ili knjiga s teksturama koje djeca mogu dodirivati.

1.2.3. Povijest slikovnica

Slikovnice su se razvijale kroz stoljeća, od ranih ilustriranih rukopisa i prvih tiskanih knjiga do suvremenih digitalnih izdanja. Pioniri poput Beatrix Potter i Mauricea Sendaka postavili su temelje za modernu slikovnicu, a današnje slikovnice često reflektiraju suvremene društvene i kulturne teme.

1.2.4. Važnost slikovnica

Slikovnice imaju ključnu ulogu u obrazovanju i razvoju djece. One potiču ranu pismenost, pomažući djeci da usvoje jezične vještine, prošire vokabular i nauče razumjeti tekst. Osim toga, slikovnice razvijaju dječju maštu i kreativnost kroz živopisne ilustracije i zanimljive priče, gdje djeca na osnovu ilustracija naprave vlastitu priču. One također doprinose emocionalnom razvoju djece, često obrađujući socijalne i emocionalne teme, što pomaže mališanima da bolje razumiju vlastite osjećaje te razviju empatiju i razumijevanje prema drugima.

2. MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno tijekom 2024. godine na način da je izvršeno prikupljanjem slikovnica koje obrađuju temu zaštićenih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.

Literatura je pronađena u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula, Sveučilišnoj knjižnici u Puli i u Istarske knjižare u Puli.

Analizirane su sljedeće slikovnice:

- ✓ Plavetni kit- Jenni Desmond, 2017
- ✓ Peća i vuk- Sergej Prokofjev, 2016.
- ✓ Zaštitimo sredozemnu medvjedicu-Ivana Radaljac
- ✓ Sredozemna medvjedica- nepoznat autor, 2023.
- ✓ Zabava na kupanju- Dobri dupin- Grupa autora 2020.
- ✓ Medvjedići iz Gorskog kotara- Željko Zima, 2015.
- ✓ Medino proljeće- Briony May Smith, 2021.
- ✓ Kako žive pčele- Moira Butterfield, Vivian Mineker, 2022.
- ✓ Priča o Leonardu- Martina Markov i Sanja Drakulić, 2021.
- ✓ Kornjačica i more- Becky Davies, Jennie Poh, 2019.
- ✓ Perunika- Jasna Horvat, 2023
- ✓ Kockavica- Asja GrakaliÄ, 2018.
- ✓ Cvjetić- Anne Walker, 2019.
- ✓ Čudesno drveće- dr.Jen Green, 2020.
- ✓ Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk- Nikolina Bošnjak, 2010
- ✓ Zeleni snovi- Mirko Keglević, 2019.

Uz literaturu pronađenu u Gradskoj knjižnici Pula, prilikom istraživanja korišten je web material sa sljedećih web stranica:

- ✓ https://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/03_prirodne/crvene_knjige_popisi/Crvena_knjiga_sisavaca_WEB.pdf

- ✓ <https://www.zagorje-priroda.hr/wp-content/uploads/2020/05/Edukativna-slikovnica.pdf>

Primjeri poznatih slikovnica koje obrađuju ovu tematiku

Analizom prikupljene literature utvrđeno je kako su na tržištu dječje literature izrađene u obliku dječjih slikovnica dostupne slikovnice koje govore o ugroženim biljnim i životinjskim vrstama. Posebno su manje dostupne slikovnice koje govore o ugroženim biljnim vrstama na području Republike Hrvatske.

3. REZULTATI

U tablici 1. prikazane su pronađene slikovnice o ugroženim i zaštićenim vrstama životinja. Slikovnice većinom prikazuju sisavce (dupin, sredozemna medvjedica, vuk, medvjed, lisica), potom gmaza (kornjača) i kukca (pčela).

Tablica 1. Ugrožene i zaštićene životinjske vrste u slikovnicama

Naziv slikovnice	Naziv vrste	Kratak opis	Autor i godina
Plavetni kit	Plavetni kit ili plavi kit- <i>Balaenoptera musculus</i>	U slikovnici „Plavetni kit” ističe se važnost njihove zaštite jer su plavetni kitovi zaštićena, ali i ugrožena vrsta. Djeca kroz nju mogu naučiti o načinu života i važnosti očuvanja tih divova.	Jenni Desmond, 2017.
Peća i vuk	Sivi vuk- <i>Canis Lupus</i>	Slikovnica „Peća i vuk“ važna je jer djecu uvodi u svijet glazbe kroz priču i likove, pomažući im razviti osjećaj za ritam i melodiju. Kroz ovu priču djeca mogu usvojiti	Sergej Pokofjev, 2016.

		važnost hrabrosti, snalažljivosti i razumijevanja različitih karaktera kroz interakciju životinja i glavnog junaka.	
Zaštitimo sredozemnu medvjedicu	Sredozemna medvjedic- <i>Monachus monachus</i>	"Sredozemna medvjedica" je slikovnica koja istražuje život rijetke i ugrožene vrste medvjedica u Sredozemlju. Priča pruža uvid u njihov svijet, ističući njihovu ljepotu i ranjivost. Primjerena je djeci svih uzrasta.	Nepoznat autor, 2023.
Vidra s Krke	Europska vidra <i>-Lutra lutra</i>	Slikovnica „Vidra s Krke“ ističu se svakodnevne aktivnosti i navike vidre u njezinom prirodnom staništu uz rijeku Krku. Kroz njezinu priču, djeca će naučiti o životnom prostoru ove životinje te o važnosti očuvanja njenog okoliša.	Suzana Kijuk, 2013.
Zabava na kupanju- Dobri dupin	Dugonogi dupin- <i>Tursiops truncatus</i>	Slikovnica "Zabava na kupanju – Dobri dupin" ističe važnost očuvanja morskih staništa i brige o ugroženim morskim vrstama, poput dobrog dupina. Kroz priču, djeca uče o značaju ekološke ravnoteže i razvijaju svijest o potrebi zaštite mora i njegovih stanovnika od ljudskog utjecaja.	Grupa autora 2020.

Medvjedići iz Gorskog kotara	Smeđi medvjed- <i>Ursus arctus</i>	Priča "Medvjedići iz Gorskog kotara" djeci približava sliku o načinu života njihovog prirodnog staništa u Gorskom kotaru. Putujući od Mrkoplja do Ravne Gore, upoznajući prirodu i naselja, ova priča otkriva ljepotu i raznolikost ovog kraja.	Željko Zima, 2015.
Medino proljeće	Smeđi medvjed- <i>Ursus arctus</i>	Slikovnica "Medino proljeće" ističe važnost prijateljstva, promjena u prirodi i dolaska proljeća. Djeca mogu usvojiti lekcije o sezonskim promjenama, ciklusima u prirodi, te vrijednosti međusobne suradnje i empatije među prijateljima.	Briony May Smith, 2021.
Kako žive pčele	Medonosna pčela- <i>Apis mellifera</i>	Slikovnica "Kako žive pčele" ističe važnost pčela u ekosustavu i njihovu ključnu ulogu u oprašivanju biljaka. Djeca mogu naučiti o pčelinjem životnom ciklusu, njihovom načinu rada i suradnje unutar košnice, te razumjeti važnost zaštite pčela za očuvanje okoliša i bioraznolikosti.	Moira Butterfteld, Vivian Mineker, 2022.
Priča o Leonardu	Morska kornjača- <i>Chelonioidea</i>	Priča je inspirirana autentičnim događajem pronalaska ozlijeđene morske kornjače te je napisana s namjerom da djeci približi ova ljupka morska stvorenja. Također,	Martina Markov i Sanja Drakulić,

		ističe važnost svjesnosti o opasnostima koje ih okružuju, ali i otkriva ljepotu Kornatskog otočja	2021.
Kornjačica i more	Morska kornjača- <i>Caretta caretta</i>	Slikovnica "Kornjačica i more" naglašava značaj očuvanja prirode i zaštite morskog ekosustava. Kroz avanturu kornjačice, djeca uče o važnosti očuvanja staništa i kako ljudski postupci utječu na okoliš, potičući ih da razviju ekološku svijest i odgovornost prema prirodi.	Becky Davies, Jennie Poh, 2019.

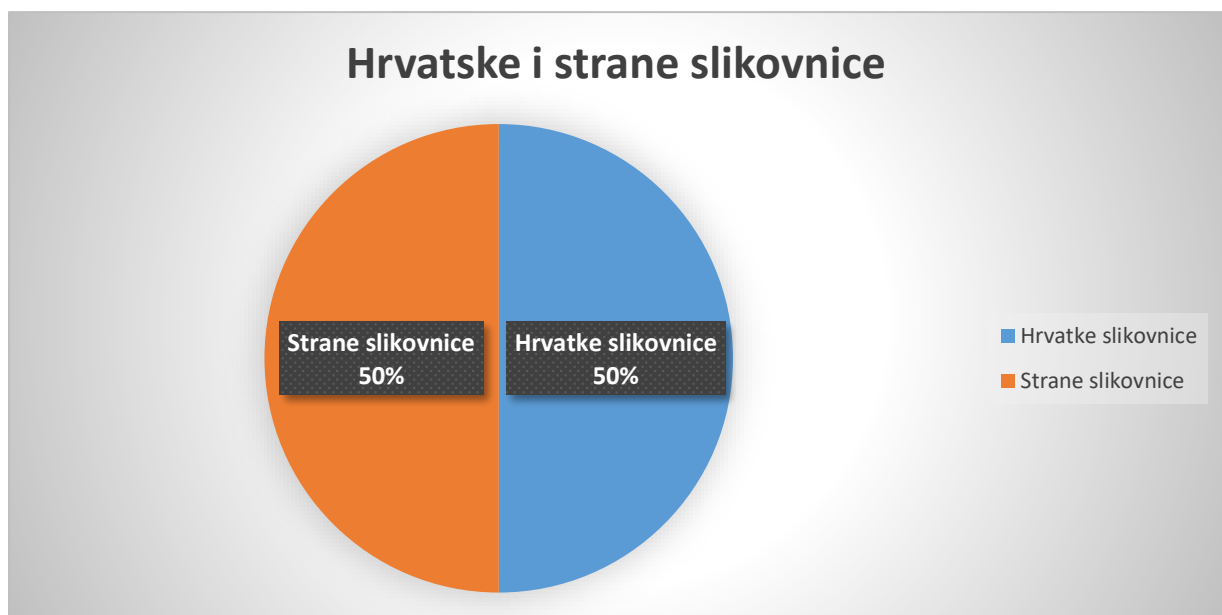
U tablici 2. prikazane su pronađene slikovnice o ugroženim i zaštićenim vrstama biljaka. Slikovnice većinom prikazuju važnost očuvanja prirode gdje se izdvajaju jednosupnice (perunika, kockavica).

Tablica 2. Ugrožene i zaštićene biljne vrste u slikovnicama

Naziv slikovnice	Naziv vrste	Kratak opis	Autor i godina
Perunika	Perunika- <i>Iris germanica</i>	Slikovnica "Perunika" ističe važnost očuvanja rijetkih i ugroženih biljnih vrsta, posebno perunike, te potiče djecu na prepoznavanje i poštovanje bioraznolikosti. Kroz priču, djeca uče o staništima ovih biljaka i njihovoj ulozi u ekosustavu, razvijajući svijest o potrebama zaštite prirode i očuvanja okoliša.	Jasna Horvat, 2023.

Kockavica	Kockavica- <i>Fritillaria meleagris L.</i>	Slikovnica "Kockavica" ističe važnost očuvanja kockavice, rijetke i zaštićene biljke koja simbolizira bioraznolikost i prirodne ljepote. Kroz priču, djeca se upoznaju s njezinim staništem, načinom rasta i izazovima s kojima se suočava, čime se potiče njihovo razumijevanje o važnosti zaštite ugroženih vrsta i očuvanja prirodnog bogatstva.	Asija Grakalić, 2018.
Cvjetić	Općenito o važnosti biljaka	Slikovnica "Cvjetić" ističe važnost prirode i njezinih ciklusa, fokusirajući se na rast i razvoj cvijeća. Kroz ovu priču, djeca uče o ljepoti biljnog svijeta, značaju biljaka u ekosustavu te o brizi koju trebamo posvetiti prirodi kako bismo očuvali njezine ljepote i bioraznolikost.	Anne Walker, 2019.
Čudesno drveće	Važnost stabala	Slikovnica "Čudesno drveće" ističe važnost očuvanja šuma i razumijevanja ključne uloge drveća u ekosustavu. Djeca kroz ovu slikovnicu mogu usvojiti spoznaje o tome kako drveće pridonosi očuvanju okoliša, čiste zrak, pruža stanište mnogim životinjama i pomaže u održavanju bioraznolikosti.	dr.Jen Green, 2020.
Tigiji i uvrijeđena Biljka Anuk		Slikovnica "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" ističe važnost brige o biljkama i prirodi te razvijanja ekološke svijesti kod djece. Kroz priču se djecu uči kako pravilno postupati s biljkama i ukazuje na važnost	Nikolina Bošnjak, 2010.

		očuvanja okoliša te odgovornog ponašanja prema prirodi.	
Zeleni snovi		Slikovnica "Zeleni snovi" ukazuje na važnost očuvanja okoliša i održivog načina života. Kroz priču potiče djecu na razmišljanje o ekološkim temama i razvija svijest o odgovornosti koju imaju prema prirodi i budućim generacijama.	Mirko Keglević, 2019.

Slika 3 Udio hrvatskih i stranih slikovnica

Tortasti grafikon prikazuje jednak udio hrvatskih i stranih slikovnica u mojoj analizi, gdje su obje kategorije zastupljene s po 50%. Ova ravnomjerna raspodjela ukazuje na uravnoteženu prisutnost domaćih i stranih autora slikovnica u uzorku koji je proučavan. Takav rezultat može sugerirati podjednako interes i dostupnost slikovnica iz obje skupine na tržištu.

Tablica 3. Popis hrvatskih i stranih slikovnica

HRVATSKE SLIKOVNICE	STRANE SLIKOVNICE
<ol style="list-style-type: none"> 1. "Zaštitimo sredozemnu medvjedicu" – Ivana Radaljic 2. "Sredozemna medvjedica" – nepoznat autor 3. "Medvjedići iz Gorskog kotara" – Željko Zima 4. "Priča o Leonardu" – Martina Markov i Sanja Drakulić 5. "Perunika" – Jasna Horvat 6. "Kockavica" – Asja Grakalić 7. "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" – Nikolina Bošnjak 8. "Zeleni snovi" – Mirko Keglević 	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Plavetni kit" – Jenni Desmond 2. "Peća i vuk" – Sergej Prokofjev 3. "Zabava na kupanju – Dobri dupin" – Grupa autora 4. "Medino proljeće" – Briony May Smith 5. "Kako žive pčele" – Moira Butterfield, Vivian Mineker 6. "Kornjačica i more" – Becky Davies, Jennie Poh 7. "Cvjetić" – Anne Walker 8. "Čudesno drveće" – dr. Jen Green

Slika 4. Udio biljnih i životinjskih vrsta u ukupnom broju ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama

Tortasti grafikon prikazuje udio biljnih i životinjskih vrsta u ukupnom broju ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama. Životinjske vrste čine 62%, biljne vrste su zastupljene s 13%, dok 25% grafičkog prikaza obuhvaća slikovnice koje promoviraju ekološku svijest, ali ne prikazuju konkretne vrste. Ovaj raspored jasno pokazuje da se slikovnice većim dijelom fokusiraju na zaštitu životinja, dok je manji naglasak stavljen na biljke i općenitu ekološku edukaciju.

Posebno izdvajam slikovnice koje govore o važnosti razvijanja ekološke svijesti kod djece. Ove slikovnice ne ukazuju samo na potrebu očuvanja zaštićenih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta, već naglašavaju širu odgovornost prema okolišu. One poučavaju djecu da briga o prirodi ne završava samo očuvanjem određenih vrsta, već je važno paziti na sve što nas okružuje – cijeniti i čuvati ono što imamo, kako bismo spriječili daljnje ugrožavanje i uništenje ekosustava.

Primjer slikovnice koja ukazuje na moguće posljedice zanemarivanja okoliša je "Tigiji i ugrožena biljka Anuk", koja ilustrira kako ljudsko djelovanje može dovesti do uništenja biljne vrste. Ovakve priče potiču djecu na razumijevanje kako njihove svakodnevne odluke i ponašanje mogu utjecati na prirodu, čime postaju svjesni važnosti održivog života i zaštite okoliša.

Tablica 4. Udio biljnih i životinjskih vrsta u ukupnom broju ugroženih i zaštićenih vrsta u slikovnicama

ZAŠTIĆENE ŽIVOTINJSKE VRSTE
<ol style="list-style-type: none"> 1. "Zaštitimo sredozemnu medvjedicu" – Ivana Radaljic 2. "Sredozemna medvjedica" – nepoznat autor 3. "Medvjedići iz Gorskog kotara" – Željko Zima 4. "Peća i vuk" – Sergej Prokofjev 5. "Medino proljeće" – Briony May Smith 6. "Kako žive pčele" – Moira Butterfield, Vivian Mineker 7. "Zabava na kupanju – Dobri dupin" – Grupa autora 8. "Kornjačica i more" – Becky Davies, Jennie Poh 9. "Priča o Leonardu" – Martina Markov i Sanja Drakulić 10. "Plavetni kit" – Jenni Desmond
ZAŠTIĆENE BILJE VRSTE
<ol style="list-style-type: none"> 1. "Perunika" – Jasna Horvat 2. "Kockavica" – Asja Grakalić
EKOLOŠKA SVIJEST
<ol style="list-style-type: none"> 1. "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" – Nikolina Bošnjak 2. "Zeleni snovi" – Mirko Keglević

3. "Cvjetić" – Anne Walker
4. "Čudesno drveće" – dr. Jen Green

Za pretpostaviti je da su životinje inače prikazivane i pristupačnije djeci, odnosno poznavanje njihovih vrsta nego biljke što je i razlog manje dostupnosti slikovnica koje govore o ugroženim biljnim vrstama.

Literatura koja više govori o biljnim ugroženim vrstama više je zastupljena u obliku priča i enciklopedija. U ovoj literaturi također je prisutna veća zastupljenost ugroženih i zaštićenih životinjskih vrsta nego biljnih vrsta.

U svim literarnim oblicima više se usmjerava pažnja na ekološku svijest i zaštitu prirode nego na samu ugroženost zaštićenih biljaka i životinja.

Unatoč slaboj zastupljenosti slikovnica o zaštićenim i ugroženim biljnim vrstama postoje pozitivni primjeri pojedinih škola koji se ogledaju u vidu izrade projekata gdje je nastala slikovnica "Puti i stezice naše Strahinjšćice" (<https://www.zagorje-priroda.hr/publikacija/digitalno-izdanje-edukativne-slikovnice-puti-i-stezice-nase-strahinjscice/>).

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Krapinsko-zagorske županije (<https://www.zagorje-priroda.hr/o-ustanovi/>) predstavila je edukativnu slikovnicu "Puti i stezice naše Strahinjšćice" pred punom dvoranom Pučkog otvorenog učilišta u Krapini. Slikovnica je nastala kao rezultat projekta provedenog u suradnji s Osnovnom školom Augusta Cesarca iz Krapine tijekom proljeća 2013. godine. U projektu je sudjelovalo 120 učenika prvih i četvrtih razreda sa svojim učiteljima. Cilj projekta bio je upoznavanje učenika s prirodnim vrijednostima Strahinjšćice kroz radionice i terensku nastavu, što im je omogućilo stjecanje znanja za izradu literarnih i likovnih radova o ugroženim i zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama te staništima.

Slikovnica uključuje učeničke likovne i literarne radove te edukativni tekst o staništima, biljnom i životinjskom svijetu na Strahinjšćici. Podijeljena je u 12 poglavlja koja obuhvaćaju šume, zajednice pukotina stijena, livade, orhideje, raznolikost leptira i kukaca, vodozemce, gmazove, ptice i sisavce. Namijenjena je djeci školskog uzrasta,

ali i svim ljubiteljima prirode. Ova slikovnica pomaže djeci da shvate važnost i vrijednost prirode te potrebu za njenim očuvanjem.

3.1. ANALIZA SLIKOVNICA O UGROŽENIM I ZAŠTIĆENIM ŽIVOTINJAMA

PLAVETNI KIT

Slika 1. Plavetni kit autora Jenni Desmond (2017.)

Slikovnica "Plavetni kit" autorice Jenni Desmond, objavljena 2017. godine, detaljno opisuje život najveće životinje na svijetu - plavetnog kita. Kroz bogate ilustracije i jednostavan, ali informativan tekst, slikovnica prikazuje različite aspekte života plavetnog kita, uključujući njegova staništa, prehrambene navike, ponašanje i izazove s kojima se suočava zbog ljudskih aktivnosti i klimatskih promjena.

Slikovnica je namijenjena mlađim čitateljima od 6 do 10 godina, ali i svima koji su zainteresirani za učenje o morskom životu i važnosti očuvanja ugroženih vrsta. Edukativna komponenta slikovnice pomaže djeci razumjeti značaj plavetnog kita u ekosustavu, kao i širu potrebu za zaštitom morskih staništa. Kroz zanimljive priče i ilustracije, "Plavetni kit" potiče mlade čitatelje na razmišljanje o očuvanju prirode i aktivno sudjelovanje u zaštiti okoliša.

Slikovnica također uključuje znanstvene činjenice o plavetnim kitovima, poput njihovih migracijskih puteva, veličine, načina komunikacije i socijalnog ponašanja. Ova kombinacija vizualnog i tekstualnog sadržaja omogućuje djeci da na pristupačan način steknu znanje o ovim fascinantnim stvorenjima i postanu svjesnija važnosti očuvanja bioraznolikosti oceana.

PEĆA I VUK

Slika 2. Peća i vuk autora Sergeja Prokofjeva (2016.)

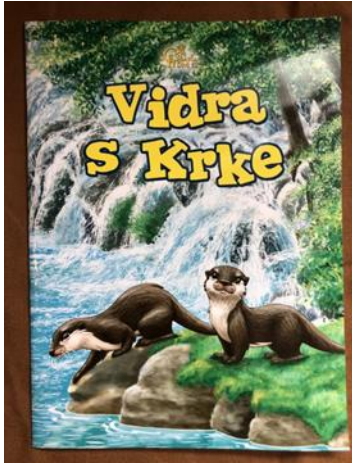
"Peća i vuk," klasična priča Sergeja Prokofjeva, objavljena je kao slikovnica 2016. godine. Ova verzija prenosi uzbudljivu priču o hrabrom dječaku Peći i njegovoj avanturi sa zlim vukom kroz kombinaciju naracije i ilustracija.

Priča prati Peću, koji živi sa svojim djedom blizu šume. Iako mu djed zabranjuje odlazak izvan ograđenog dvorišta zbog opasnosti od vuka, Peća odlučuje krenuti u šumu. Na svom putu susreće različite životinje - pticu, mačku i patku - koje mu se pridružuju. Kada vuk ugrabi patku, Peća smišlja hrabar plan da je spasi i uhvati vuka.

Slikovnica koristi živopisne ilustracije kako bi oživjela priču, pružajući djeci vizualno privlačan način praćenja događaja. Svaki lik ima svoj glazbeni motiv, što je povezano s izvornom simfonijskom bajkom, omogućujući djeci da prepoznaju različite instrumente i njihove zvukove.

Ova slikovnica prilagođena je mlađim čitateljima, ali zadržava ključne elemente klasične priče, čineći je pristupačnom i edukativnom. "Peća i vuk" potiče djecu na razmišljanje o hrabrosti, prijateljstvu i posljedicama nepoštivanja pravila. Kroz Pećine avanture, djeca uče važne životne lekcije dok se zabavljaju uz uzbudljivu priču i predivne ilustracije.

VIDRA S KRKE

Slika 3 "Vidra s Krke," autora Suzane Kijuk (2013.)

"Vidra s Krke," slikovnica koju je napisala Suzana Kijuk 2013. godine, predstavlja vidru kao zaštićenu životinju i nudi edukativan pogled na njen život i stanište.

Slikovnica je smještena u slikoviti krajolik rijeke Krke, gdje vidra, glavni lik priče, doživljava različite avanture. Kroz tekst prilagođen djeci, čitatelji se upoznaju s vidrinim svakodnevnim životom, navikama i prilagodbama u prirodi. Ilustracije bogato prikazuju vidru u njenom prirodnom okruženju, naglašavajući ljepotu i raznolikost njenog staništa.

Knjiga ima za cilj educirati djecu o važnosti očuvanja prirode i zaštite ugroženih vrsta. Kroz priču o vidri, djeca uče o ekološkoj ravnoteži, značaju čistih vodotoka i ulozi svake životinje u ekosustavu. Vidra, kao simbol očuvane prirode, potiče mlade čitatelje na razmišljanje o njihovoj odgovornosti prema okolišu.

Kroz kombinaciju privlačne naracije i živopisnih ilustracija, "Vidra s Krke" uspješno spaja zabavu i edukaciju, inspirirajući djecu da poštuju i štite prirodni svijet oko sebe. Slikovnica je namijenjena djeci školskog uzrasta, ali njena poruka o važnosti očuvanja prirode univerzalna je i može se svidjeti svim ljubiteljima prirode, bez obzira na dob.

ZABAVA NA KUPANJU - DOBRI DUPIN

Slika 4. "Zabava na kupanju- Dobri dupin" grupe autora (2020.)

Zabava na kupanju - Dobri dupin," slikovnica koju je izdala grupa autora 2020. godine, donosi uzbudljivu i edukativnu priču o životu dobrog dupina. Ova slikovnica vodi čitatelje u podvodni svijet, prikazujući svakodnevne avanture i izazove s kojima se suočava dobri dupin.

Slikovnica je bogato ilustrirana, što dodatno privlači pažnju mladih čitatelja i pomaže im da se bolje povežu s pričom.

Kroz živopisne slike i jednostavan tekst, djeca uče o karakteristikama dobrog dupina, njegovim navikama, društvenom životu i staništu. Priča naglašava važnost čistih i zdravih oceana te ulogu dupina u morskome ekosustavu.

Glavni cilj ove slikovnice je educirati djecu o ekološkim temama i potaknuti ih na razmišljanje o očuvanju morskog života. Priča o dobrom dupinu prikazuje kako ljudske aktivnosti mogu utjecati na morski svijet, ali i kako možemo doprinijeti njegovoj zaštiti. Djeca kroz priču uče o odgovornom ponašanju prema okolišu i važnosti zaštite ugroženih vrsta.

"Zabava na kupanju - Dobri dupin" namijenjena je djeci predškolskog i školskog uzrasta, ali njena univerzalna poruka o očuvanju prirode može inspirirati i odrasle čitatelje. Kombinacija zabavnih avantura i edukativnih elemenata čini ovu slikovnicu izvrsnim alatom za poticanje ekološke svijesti kod djece.

MEDVJEDIĆI IZ GORSKOG KOTARA

Slika 5 "Medvjedići iz Gorskog kotara" autora Željka Zime (2015.)

"Medvjedići iz Gorskog kotara" Željka Zime iz 2015. godine pruža čitateljima uvid u život medvjeda u hrvatskom planinskom području Gorskog kotara. Slikovnica prati pustolovine mladih medvjedića, otkrivajući njihove svakodnevne aktivnosti, izazove i radosti života u šumi kroz zanimljive priče i bogate ilustracije.

Uz zabavnu naraciju, slikovnica ima i edukativnu svrhu. Djeca kroz priče uče o ekosustavu Gorskog kotara, raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta te važnosti očuvanja prirodnih staništa. Medvjedići, kao glavni likovi, vode čitatelje kroz šumske puteve i predstavljaju im biljke i životinje koje susreću.

Posebna pažnja posvećena je očuvanju medvjeda i njihovih staništa. Autor naglašava kako ljudske aktivnosti, poput sječe šuma i urbanizacije, mogu ugroziti populaciju medvjeda. Kroz priče, djeca uče o odgovornom ponašanju prema prirodi i načinima na koje mogu pridonijeti očuvanju okoliša.

Ova slikovnica namijenjena je djeci školskog uzrasta, ali njena ekološka poruka privlačna je i odraslima. Kombinirajući avanture s važnim edukativnim elementima, "Medvjedići iz Gorskog kotara" potiče ekološku svijest i ljubav prema prirodi kod djece, pomažući im da shvate značaj očuvanja naših prirodnih bogatstava.

MEDINO PROLJEĆE

Slika 6. "Medino proljeće" autora Briony May Smith (2021.)

Kroz slikovnicu "Medino proljeće" autorice Briony May Smith (2021.), djeca mogu naučiti niz važnih lekcija i vještina. Uče o promjenama koje donosi proljeće, poput cvjetanja biljaka i povratka ptica selica, te raznolikosti biljaka i životinja. Slikovnica ilustrira različite biljne i životinjske vrste, potičući djecu na prepoznavanje i razumijevanje prirode.

Medine avanture razvijaju ekološku svijest, ističući važnost očuvanja okoliša i prirodnih staništa. Priča također naglašava značaj prijateljstva, suradnje i ljubaznosti, potičući pozitivne odnose. Medin duh istraživanja potiče znatiželju i otkrivanje svijeta, promovirajući aktivno učenje kroz iskustvo.

Ilustracije potiču promatranje i uočavanje detalja, razvijajući zapažanje. Priča razvija empatiju i brigu za druge, bilo da se radi o prijateljima ili o prirodi. Djeca također uče o sezonskim aktivnostima na otvorenom, poput šetnji u prirodi, promatranja ptica, sadnje biljaka ili brige o vrtu.

Kroz "Medino proljeće", djeca se zabavljaju i usvajaju vrijedne lekcije koje će im pomoći u razumijevanju i očuvanju svijeta oko sebe.

KAKO ŽIVE PČELE

Slika 7. "Kako žive pčele" autora Moire Butterfield (2022.)

"Slikovnica "Kako žive pčele" autora Moire Butterfield i ilustratorice Vivian Mineker (2022.) pruža sveobuhvatan i informativan pogled na fascinantan svijet pčela. Namijenjena je djeci, ali i odraslima koji žele dublje razumjeti ulogu i život ovih važnih insekata u prirodi. Kroz bogato ilustrirane stranice, djeca mogu uživati u pričama o društvenoj strukturi pčelinje zajednice. Uče o ulogama različitih članova zajednice, poput radilica koje skupljaju nektar i pelud, trutova koji pomažu u oplodnji i matici koja je srce cijele košnice. Proces proizvodnje meda detaljno je prikazan, od sakupljanja nektara do pretvaranja u med, pružajući djeci jasno razumijevanje kako nastaje ovaj slatki proizvod.

Posebna pažnja posvećena je važnosti pčela za oprašivanje biljaka.

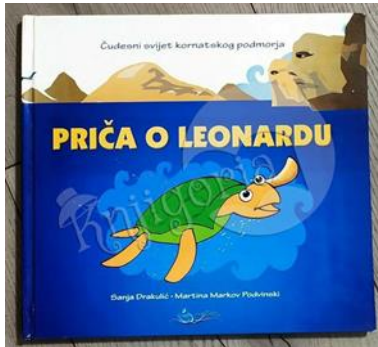
Djeca uče kako pčele, dok skupljaju nektar, istovremeno prenose pelud s cvijeta na cvijet, što je ključno za razmnožavanje biljaka i očuvanje biljnog svijeta. Ova tema podiže svijest o ekološkoj ulozi pčela u održavanju ravnoteže u prirodi i važnosti njihove zaštite.

Slikovnica također potiče djecu na razmišljanje o ugroženosti pčela i razlozima zašto je njihovo opadanje globalni problem. Kroz jednostavne i pristupačne priče, djeca stječu razumijevanje o tome kako ljudske aktivnosti poput upotrebe pesticida i gubitka staništa utječu na populacije pčela te kako i sami mogu pridonijeti njihovoj zaštiti.

Osim bioloških aspekata, slikovnica također donosi detalje o životnom ciklusu pčela, od jajašca do odrasle jedinke, što doprinosi cjelovitom razumijevanju njihovog života. Na taj način, djeca ne samo da uče o pčelama kao biološkim organizmima, već razvijaju opću ekološku svijest i važnost očuvanja prirodnih ekosustava.

Slikovnica "Kako žive pčele" nije samo informativan resurs, već i poticajan alat za odgoj i edukaciju djece o prirodi. Kroz njezin sadržaj, djeca stječu osnovna znanja o ekološkim procesima, važnosti biološke raznolikosti te o tome kako mali koraci mogu imati veliki utjecaj na očuvanje prirodnog okoliša.

PRIČA O LEONARDU

Slika 8. "Priča o Leonardu" autora Martine markov i Sanje Drakulić (2021.)

Slikovnica "Priča o Leonardu" autorica Martine Markov i Sanje Drakulić (2021.) prati putovanje mlade morske kornjače koja kreće iz Grčke prema prekrasnom Kornatskom otočju. Na svom putu, tijekom olujne noći, Leonardo se zapliće u ribarsku mrežu i nasukala na obalu. Srećom, spašavaju ga ljudi koji ga odvedu na oporavak u Akvarij u Puli, nakon čega nastavlja svoje putovanje. U priči se uz hrabrog Leonarda pojavljuju galeb Marko, pirke Bepo i Lara te morski pas David.

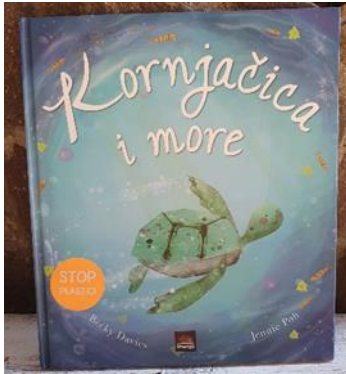
Priča je nadahnuta stvarnim događajem pronalaska ozlijeđene morske kornjače i napisana je kako bi djeci približila ove fascinantne morske životinje, opasnosti s kojima se suočavaju, kao i ljepote Kornatskog otočja.

Osim edukativnog sadržaja ispunjenog humorom, slikovnica sadrži informacije o morskim kornjačama te osnovne upute o ponašanju prilikom posjeta Nacionalnom parku Kornati i drugim zaštićenim područjima. Namijenjena je djeci od 6 do 10 godina, a Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH preporučilo ju je za korištenje u školama i vrtićima.

Kroz slikovnicu "Priča o Leonardu," djeca mogu naučiti i razviti različite aspekte kao što su: život morskih kornjača, uvid u biologiju i životni ciklus. Također ekološku svijest gdje djeca otkrivaju o prijetnjama koje ugrožavaju morske kornjače, poput zapetljavanja u ribarske mreže. Spontano stjecati osjećaj o očuvanju prirode, zaštite morskog okoliša i zaštićenih područja kao što je Nacionalni park Kornati.

Kroz slikovnicu djeca mogu razviti empatiju i suosjećanje prema životinjama i prirodi. Probuditi kreativnost i maštu kroz interakcije s likovima poput galeba Marka, pirki Bepa i Lare te morskog psa Davida potiču maštu i kreativnost.

KORNJAČICA I MORE

Slika 9. "Kornjačica i more" autora Becky Davies i Jennie Poh (2019.)

"Kornjačica i more" autora Becky Davies, Jennie Poh

(2019) prati mladu morskú kornjaču na njenom putovanju kroz ocean, suočavajući se s raznim izazovima, uključujući zagađenje plastikom. Priča je osmišljena da djeci približi ekološke probleme i prikaže kako ljudske aktivnosti utječu na morski svijet.

Autori Becky Davies i Jennie Poh kreirali su slikovnicu s namjerom da podignu svijest o očuvanju morskih ekosustava. Kroz zanimljive priče i živopisne ilustracije, nastojali su educirati djecu o problemima zagađenja mora i važnosti zaštite okoliša.

Djeca mogu naučiti i razviti kroz ovu slikovnicu:

O životu morskih kornjača, njihovom životnom ciklusu i migracijskim putevima. Razviti ekološku svijest. Priča naglašava problem zagađenja plastikom i njegov negativan utjecaj na morski svijet. Ističe važnost smanjenja otpada i zaštite prirodnih staništa.

Također, mogu razviti društvene vještine kao što su suradnja i timski rad. Priča o zajedničkim naporima u očuvanju mora može inspirirati djecu na suradnju. Razvija komunikacijske aspekte. Kroz interakciju između različitih morskih stvorenja potiču djecu na razvijanje komunikacijskih vještina.

Slikovnica "Kornjačica i more" pruža vrijedne lekcije o zaštiti okoliša, empatiji i odgovornom ponašanju prema prirodi. Pomaže djeci razumjeti važnost ekološke svijesti i potiče ih na aktivno sudjelovanje u očuvanju našeg planeta.

PERUNIKA

"Perunika" autorice Jasne Horvat (2023.) je slikovnica koja kroz zanimljivu priču i ilustracije oživljava hrvatsku mitologiju i kulturnu baštinu. Glavna junakinja Perunika, koja je inspirirana slavenskom božicom kiše i plodnosti, vodi čitatelje kroz razne aspekte prirode i tradicije, što potiče djecu na istraživanje i poštovanje prema svijetu koji ih okružuje.

Slika 10. "Perunika" autora Jasne Horvat (2023.)

Ova slikovnica, namijenjena mlađim čitateljima, koristi jednostavan jezik i bogate vizualne prikaze kako bi ih poučila o važnosti očuvanja prirodne baštine. Lik Perunike simbolizira brigu za okoliš, potičući djecu da razmišljaju o svojoj ulozi u zaštiti prirode i kulturnih vrijednosti. Kroz ovu priču, djeca mogu usvojiti važne lekcije o ekologiji, tradiciji i važnosti očuvanja prirodnih ljepota.

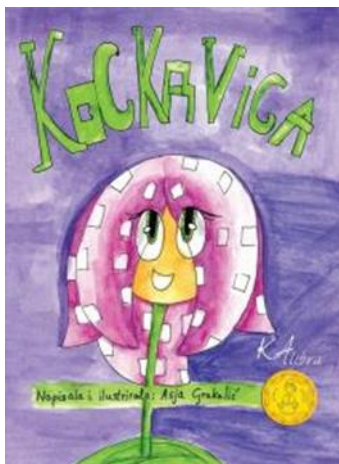
Važnost biljke perunike

Perunika (*Iris croatica*) je endemska biljka koja se pojavljuje samo u Hrvatskoj i nekoliko okolnih područja. Značajna je zbog svoje jedinstvene ljepote i ekološke uloge u prirodnim staništima. Kao vrsta s visokim estetskim vrijednostima, često se koristi u hortikulturi i botaničkim vrtovima, pridonoseći biološkoj raznolikosti i kulturnom naslijeđu.

Razlog ugroženosti

Perunika je ugrožena zbog gubitka staništa uzrokovanog urbanizacijom, intenzivnom poljoprivredom i klimatskim promjenama. Također, prekomjerna berba za komercijalne svrhe i nedostatak adekvatne zaštite doprinose njenom smanjenju. Za očuvanje perunike potrebno je osigurati zaštitu prirodnih staništa i implementirati odgovarajuće zakonske mjere.

KOCKAVICA

Slika 11. "Kockavica" autor Asija Grakalić (2018.)

Slikovnica "Kockavica" autorice Asije Grakalić (2018.) istražuje svijet kockavice, fascinantne i rijetke biljke. Priča prati karakteristike kockavice i njezinu ulogu u prirodnom okolišu, koristeći živopisne ilustracije i jednostavan tekst. Kroz ovu slikovnicu, djeca će saznati kako kockavica izgleda, gdje raste i zašto je važna za ekosustav.

Ono što djeca mogu naučiti uz slikovnicu su :

Prepoznavanje biljaka: Djeca će naučiti izgled i osobine kockavice.

Značaj očuvanja: Priča ističe važnost zaštite rijetkih biljaka poput kockavice i njihovog utjecaja na okoliš.

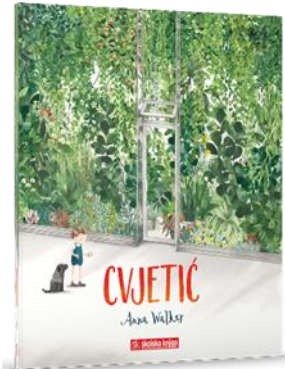
Ekosustavi i staništa: Informacije o staništima kockavice pomažu djeci razumjeti njezinu ulogu u prirodnom okruženju.

Ekološka svijest: Slikovnica potiče djecu na razmišljanje o očuvanju prirode i zaštiti biljaka.

Kako je nastala: Slikovnica je nastala s ciljem da djeci približi prirodu i važnost biljaka kroz zanimljivu priču i atraktivne ilustracije, koristeći autoričino znanje i strast prema prirodi.

Povezanost s temom okoliša: Kroz ovu slikovnicu, djeca stječu razumijevanje ekologije i važnosti očuvanja okoliša, razvijajući svijest o potrebi zaštite prirode.

CVJETIĆ

Slika 12. "Cvjetić" autora Anne Walker (2019.)

"Cvjetić" autorice Anne Walker (2019.) priča je o rastu i ciklusu života jednog malog cvijeta. Kroz jednostavne i nježne ilustracije, djeca prate putovanje biljke od malene sjemenke do raskošnog cvijeta. Slikovnica kroz promjene godišnjih doba prikazuje kako biljka raste, razvija se i cvjeta, naglašavajući prirodne procese i ljepotu okoliša.

Kroz priču o rastu cvijeta djeca uče o važnosti biljaka u prirodi te o tome kako biljni svijet utječe na okoliš i životinje. Ova slikovnica pomaže im razumjeti povezanost svih živih bića s prirodom.

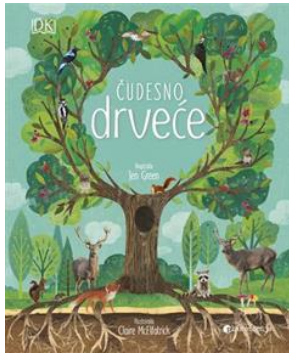
Rast biljaka zahtijeva vrijeme, pažnju i njegu, što pomaže djeci razumjeti vrijednost strpljenja i ustrajnosti dok promatraju razvoj cvijeta.

Priča potiče djecu da razviju osjećaj odgovornosti za brigu o prirodi i okolišu, naglašavajući kako naše male akcije mogu imati veliki utjecaj na očuvanje prirode.

Ilustracije u slikovnici potiču djecu na istraživanje vlastite mašte, dok ih priča inspirira da primijete ljepotu u jednostavnim stvarima poput rasta biljaka.

Djeca kroz priču dobivaju osnovna znanja o životnom ciklusu biljaka, sezonskim promjenama te kako sjemenke klijaju, rastu i cvjetaju.

ČUDESNO DRVEĆE

Slika 13. "Čudesno drveće" autora Dr. Jen Green (2020.)

"Čudesno drveće" autorice Dr. Jen Green (2020.) pruža bogat i edukativan uvid u fascinantan svijet drveća. Kroz ovu slikovnicu, djeca imaju priliku otkriti raznolike vrste drveća i razumjeti njihove ključne funkcije u ekosustavu.

Knjiga pokriva teme kao što su:

Vrste drveća: Svako poglavlje slikovnice fokusira se na različitu vrstu drveća, objašnjavajući njihove jedinstvene karakteristike i kako se razlikuju od drugih.

Ekološka uloga drveća: Objašnjava se kako drveće proizvodi kisik, apsorbira ugljični dioksid, te pruža stanište mnogim životinjama.

Povezanost s ljudskim životom: Opisuje kako drveće doprinosi ljudskom životu, od pružanja sjene i zaštite do pružanja materijala za građevinu i papir.

Značaj očuvanja: Kroz priče i ilustracije, slikovnica naglašava važnost očuvanja drveća i podiže svijest o prijetnjama kojima je drveće izloženo, poput sječe i zagađenja.

Slikovnica također pruža edukaciju o prirodi. Pruža djeci temeljito razumijevanje različitih vrsta drveća i njihove uloge u prirodnom ciklusu, čime proširuju svoje znanje o biologiji i ekologiji.

Razvijaju ekološku svijest. Djeca uče o važnosti očuvanja drveća i njihovog staništa, što im pomaže razumjeti kako ljudske aktivnosti utječu na okoliš i potiče ih da postanu svjesniji ekoloških pitanja.

Slikovnica kroz šarene ilustracije i zanimljive priče razvija kod djece ljubav prema prirodi i potiče ih na istraživanje i brigu za okoliš.

Učenje o drveću i njegovim funkcijama može inspirirati djecu da razmišljaju o načinima na koje mogu doprinijeti očuvanju okoliša i promicanju održivosti u svakodnevnom životu.

Ova slikovnica ne samo da edukativno usmjerava djecu, već im i pomaže razviti dublje razumijevanje i poštovanje prema prirodi, potičući ih na aktivno sudjelovanje u očuvanju okoliša.

TIGIJI I UVRIJEĐENA BILJKA ANUK

Slika 14. "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" autora Nikoline Bošnjak (2010.)

"Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" autorice Nikoline Bošnjak (2010.) je slikovnica koja pruža uzbuđljivo i poučno iskustvo kroz priču o malom tigriću Tigiću i čarobnoj biljci Anuk.

U ovoj slikovnici, Tigić, simpatičan mali tigrić, otkriva da je biljka Anuk, koja je poznata po svojoj čarobnoj moći i ljepoti, uvrijeđena zbog nepravde koju je doživjela. Kako bi pomogao biljci, Tigić kreće na putovanje puno izazova i avantura. Kroz svoje putovanje, Tigić upoznaje različite biljke i životinje, učeći vrijedne lekcije o prijateljstvu, razumijevanju i pomoći drugima.

Slikovnica koristi bogate ilustracije i jednostavan jezik kako bi djeci približila važnost ljubaznosti i suradnje.

Utjecaj na djecu:

Razvoj Empatije: Kroz Tigićevo putovanje, djeca uče kako razumijevanje i suosjećanje s drugima mogu pomoći u rješavanju problema.

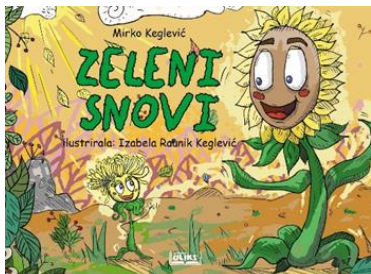
Poticanje Suradnje: Priča naglašava važnost zajedničkog rada i pomoći, što može potaknuti djecu na suradnju u vlastitim aktivnostima.

Povezivanje s Prirodom: Kroz prikaz čarobnih biljaka i životinja, slikovnica djeci pomaže da se povežu s prirodom i razumiju njezinu ljepotu i važnost.

Razvijanje Problema i Rješavanja Problema: Avanture Tigića pomažu djeci razumjeti kako pristupiti i riješiti probleme na konstruktivan način.

Kroz ovu slikovnicu, djeca ne samo da se zabavljaju, već i stječu vrijedne životne lekcije, razvijajući svoje socijalne i emocionalne vještine

ZELENI SNOVI

Slika 15. "Zeleni snovi" autora Mirka Keglevića (2019.)

"Zeleni snovi" autora Mirka Keglevića (2019.) je slikovnica koja kroz priču i ilustracije istražuje teme očuvanja okoliša i prirode. U "Zelenim snovima," djeca su uvučena u svijet fantazije gdje likovi prolaze kroz različite avanture povezane s prirodom. Slikovnica se fokusira na ekološke teme, prikazujući kako priroda reagira na ljudske aktivnosti i važnost očuvanja okoliša.

Uz pomoć živopisnih i detaljnih ilustracija, priča oživljava i omogućava djeci da razumiju kako mala djela mogu imati veliki utjecaj na okoliš.

Utjecaj na djecu:

Povećanje Ekološke Svijesti: Kroz priču, djeca uče o važnosti očuvanja okoliša i utjecaju ljudskih djelovanja na prirodu.

Razvijanje Empatije za Prirodu: Priča pomaže djeci razumjeti kako njihovo ponašanje može utjecati na okoliš i potiče ih na odgovorniji odnos prema prirodi.

Poticanje Kreativnosti: Kroz fantastične avanture i ilustracije, slikovnica nadahnjuje djecu na kreativno razmišljanje i maštanje o rješenjima za ekološke izazove.

Učenje o Odgovornosti: Priča naglašava važnost osobne odgovornosti i aktivnog sudjelovanja u očuvanju prirodnih resursa.

Slikovnica "Zeleni snovi" pomaže djeci da kroz zabavnu i poučnu priču steknu važna znanja o očuvanju okoliša i važnosti zaštite prirode.

4. DISKUSIJA

Slikovnice posvećene zaštićenim vrstama i općenito prirodi dijele nekoliko ključnih karakteristika koje ih čine izuzetno vrijednima za dječje obrazovanje i razvoj. Svaka od njih nudi dublje razumijevanje prirodnog svijeta, potičući djecu da cijene i štite okoliš. Ove slikovnice usmjeravaju pažnju na ekološku i prirodnu tematiku, pružajući informacije o biljkama, životinjama i njihovim staništima, dok istovremeno ističu važnost očuvanja prirodnih resursa.

Kroz edukativne sadržaje, djeca stječu uvid u ekološke probleme i prijetnje koje prijete biljkama i životinjama, što doprinosi razvoju njihove ekološke svijesti. Likovi iz prirode, predstavljeni u slikovnicama, pomažu djeci da se emocionalno povežu s okolišem, dok maštovite priče potiču njihovu kreativnost. Ove priče također igraju važnu ulogu u razvoju empatije, jer djeca uče o posljedicama ljudskih aktivnosti na prirodu i važnosti zaštite biljnog i životinjskog svijeta.

Djeca ne uživaju "prirodna prava" (Zavalloni, 2009., Lujčić, 2020)." U svojem tzv. manifestu upućuje odraslima riječi iz *Malog princa*: "Odraslima uvijek treba objašnjavati ono što djeca odmah razumiju." Ovaj citat dodatno naglašava koliko je važno omogućiti djeci iskustva u prirodi, jer oni često intuitivno razumiju njezinu vrijednost, dok odrasli trebaju svjesno raditi na tome da im omoguće ta prava.

Kroz rane interakcije s prirodom, djeca razvijaju emocionalnu povezanost s okolišem, što je ključno za izgradnju njihovog ekološkog identiteta. Ako se potiču procesi i interakcije u okolišu tijekom ranih godina, stvaraju se pozitivni, afektivni i kognitivni stavovi prema prirodi (Stern, 2000. Lujčić, 2020). Ove stavove treba njegovati i razvijati kroz edukativne sadržaje i slikovnice koje djeci pomažu da se povežu s prirodom i osvijeste važnost očuvanja okoliša.

Primjeri slikovnica kao što su "Perunika", "Kockavica", "Cvjetić", "Čudesno drveće", "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" i "Zeleni snovi" ilustriraju ove karakteristike. Slikovnica "Perunika" ističe važnost očuvanja rijetkih biljaka, dok "Kockavica" fokusira pažnju na prijetnje koje ugrožavaju ovu biljnu vrstu zbog ljudskih aktivnosti. "Cvjetić" naglašava važnost svakog živog bića i njihovog očuvanja, dok "Čudesno drveće" educira o ulozi

drveća u ekosustavu. Priča "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" maštovito prikazuje potrebu za brigom o biljkama, a "Zeleni snovi" potiču istraživanje i očuvanje prirode.

Sve ove slikovnice imaju zajednički cilj, a to je potaknuti djecu na razmišljanje o okolišu i razviti osjećaj odgovornosti prema prirodi, što je ključno za izgradnju ekološki osviještenih i odgovornih pojedinaca.

Slikovnice koje obrađuju teme o zaštićenim vrstama životinja i biljaka imaju niz zajedničkih karakteristika koje ih čine izuzetno važnima za dječji razvoj. One spajaju edukativne i kreativne elemente s ciljem podizanja ekološke svijesti kod djece, ističući važnost očuvanja prirode i njezinih resursa. Djeca kroz ove priče upoznaju svijet prirode, uče o različitim biljnim i životinjskim vrstama, njihovim staništima, kao i o ekološkim izazovima s kojima se suočavaju.

Edukacija je središnji aspekt svih ovih slikovnica. One pružaju dragocjene informacije o biljnim i životinjskim vrstama, njihovim ulogama u ekosustavima te načinima na koje ljudske aktivnosti utječu na okoliš. Djeca kroz ove priče ne samo da usvajaju osnovna znanja o prirodi, već razvijaju i ekološku svijest te osjećaj odgovornosti za očuvanje okoliša. Kroz poučne narative, djeca dobivaju jasnu poruku o važnosti zaštite prirodnih resursa, ugroženih vrsta i staništa, čime se potiče njihova empatija prema prirodnom svijetu.

Priče su konstruirane tako da životinje, biljke i drveće postaju glavni likovi s kojima se djeca lako povezuju. Ovaj pristup omogućuje da se priroda doživljava na osobnoj razini, što pomaže u izgradnji dublje emocionalne veze prema okolišu. Kroz likove poput plavetnih kitova, kornjača, vidri ili rijetkih biljaka poput perunike i kockavice, djeca razvijaju empatiju i suosjećanje. Slikovnice time ne samo da obrađuju znanstvene činjenice o prirodi, već potiču djecu da prepoznaju važnost očuvanja tih vrsta u stvarnom svijetu.

Sadržaj ovih slikovnica bogat je maštovitim scenarijima koji potiču dječju kreativnost i maštu. Priče se ne svode samo na puko prenošenje informacija već djeci otvaraju prostor za istraživanje, zamišljanje i stvaranje novih veza s prirodom. Kroz ilustracije i narative, djeca se ohrabruju da istražuju vlastiti okoliš, postavljaju pitanja o prirodi te razmišljaju o načinima kako zaštititi svoj planet.

Pedagoška vrijednost ovih slikovnica očituje se i u dodatnim edukativnim sadržajima koje mnoge od njih uključuju. Primjerice, slikovnice poput "Čudesnog drveća" ili "Zelenih snova" često nude aktivnosti i zadatke koje djeca mogu raditi nakon čitanja, poput učenja o šumama, pravilnom ponašanju u parkovima prirode ili ekološkim projektima u kojima mogu sudjelovati. Ove aktivnosti djecu ne samo educiraju već ih aktivno uključuju u proces očuvanja prirode.

Slikovnice koje se bave temama o životinjama i biljkama imaju ključnu ulogu u edukaciji djece o važnosti ekološke ravnoteže i očuvanja okoliša. One potiču dječju maštu i kreativnost, razvijaju njihovu empatiju prema prirodi te ih ohrabruju da razmišljaju o održivim načinima življenja. Kroz bogate priče i ilustracije, djeca stječu važno znanje o svijetu koji ih okružuje i razvijaju osjećaj odgovornosti prema okolišu.

Osim edukativnih slikovnica važnu ulogu imaju osobe koje rade s djecom, a to su odgojitelji, učitelji koji utječu na oblikovanje njihovih stavova, znanja i vještina, osiguravajući da nove generacije budu dobro pripremljene za buduće izazove.

Prirodoslovnom osobom smatra se pojedinac koji učinkovito koristi znanja i vještine iz znanstvenih i tehnoloških područja. Stoga je nužno da promjene u obrazovnom sustavu budu usmjerene na obrazovanje ljudi koji su prirodoslovno pismeni. Mnogi kurikuli u školama i vrtićima još uvijek se temelje na zakonima i teorijama, dok bi trebali omogućiti svakom pojedincu da shvati važnost osobnog angažmana u stjecanju prirodoslovnih znanja u svakodnevnom životu. Iz tog razloga, važno je uključiti učenike u praktične i istraživačke aktivnosti, posebno u prirodoslovnim predmetima, jer takvi pristupi doprinose prirodoslovnom opismenjavanju, razvoju logičkog i kreativnog razmišljanja, samostalnom rješavanju problema te usavršavanju vještina potrebnih za život i rad u suvremenom društvu.

5. LITERATURA

1. Popis slikovnica korištenih za istraživanje

1. Davies, B., & Poh, J. (2019). Kornjačica i more.
2. Butterfield, M., & Mineker, V. (2022). Kako žive pčele.
3. Kijuk, S. (2013). Vidra s Krke.
4. Markov, M., & Drakulić, S. (2021). Priča o Leonardu.
5. Pokofjev, S. (2016). Peća i vuk.
6. Grupa autora. (2020). Zabava na kupanju - Dobri dupin.
7. Zima, Ž. (2015). Medvjedići iz Gorskog kotara.
8. Smith, B. M. (2021). Medino proljeće.
9. Desmond, J. (2017). *Plavetni kit*.
10. Nepoznati autor. (2023.). Zaštitimo sredozemnu medvjedicu
11. Horvat, J. (2023.). Perunika
12. Grakalić, A. (2018.). Kockavica
13. Walker, A. (2019.). Cvjetić
14. Green, J. (2020). Čudesno drveće.
15. Bošnjak, N. (2010). Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk.
16. Keglević, M. (2019). Zeleni snovi.

2. Web poveznice priručnika/kurikuluma:

1. Slunjski, E. (2012). Program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u području prirode i prirodnih znanosti. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.
2. Užarević, M., Mlinarević, V., & Bjelobrk, P. (2018). Kurikulum prirode i društva za razrednu nastavu. Zagreb: Alfa.

3. Web poveznice materijala

1. https://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/03_prirodne/crvene_knjige_popisi/Crvena_knjiga_sisavaca_WEB.pdf

2. <https://www.zagorje-priroda.hr/wp-content/uploads/2020/05/Edukativna-slikovnica.pdf>
3. <https://hrcak.srce.hr/pretraga?q=prirodoslovna+pismenost>
4. Lujčić, M. (2020). Odgoj za okoliš, odgoj u okolišu ili prirodni odgoj. [online] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/356046> (Pristupljeno: 6.10.2024).

Ostala literatura

1. Johnson, A. (2019). Understanding Natural Sciences. Academic Press.
2. Smith, J. (2020). The Role of Picture Books in Environmental Education. Cambridge University Press.
3. IUCN (2020). Red List of Threatened Species. International Union for Conservation of Nature.
4. Ristić Dedić, Z. (2013). The Impact of Environmental Literacy on Children's Understanding of Nature. Journal of Environmental Education.

SAŽETAK

Suvremene slikovnice igraju ključnu ulogu u podizanju svijesti o očuvanju ugroženih i zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta. Kroz priče koje često prikazuju likove iz prirode, djecu se na pristupačan i edukativan način uvodi u teme zaštite okoliša i važnosti očuvanja bioraznolikosti. Ove slikovnice ne samo da pružaju informacije o specifičnim ugroženim vrstama, poput sredozemne medvjedice, plavetnog kita, pčela, kornjača i biljaka poput perunike i kockavice, već također potiču djecu na razvoj ekološke svijesti i empatije prema prirodi.

U slikovnicama poput "Zaštitimo sredozemnu medvjedicu" i "Medvjedići iz Gorskog kotara", djeca se upoznaju s prijetnjama s kojima se suočavaju životinjske vrste, dok "Perunika" i "Kockavica" predstavljaju rijetke biljne vrste i njihove izazove. Kroz fantastične i maštovite priče djeca razvijaju svijest o važnosti očuvanja prirode, učeći kako čovjekovi postupci utječu na okoliš. Neke slikovnice, kao što su "Tigiji i uvrijeđena biljka Anuk" i "Zeleni snovi", donose širu poruku o ekološkoj svijesti i potrebi za odgovornim ponašanjem prema prirodi, potičući djecu na održiv način razmišljanja i djelovanja.

Ove slikovnice su važno obrazovno sredstvo jer ne samo da djeci približavaju prirodu, već ih i aktivno uključuju u promišljanje o zaštiti okoliša. Kombinacija ekoloških tema, poučnih priča i likova iz prirode osnažuje djecu da razvijaju osjećaj odgovornosti prema okolišu i svijetu koji ih okružuje.

Ključne riječi: Slikovnice, zaštita okoliša, ugrožene vrste, ekološka svijest, bioraznolikost.

Summary

Modern picture books play a key role in raising awareness about the conservation of endangered and protected plant and animal species. Through stories often featuring characters from nature, children are introduced to environmental protection and the importance of biodiversity preservation in an accessible and educational manner. These picture books not only provide information about specific endangered species, such as the Mediterranean monk seal, blue whale, bees, turtles, and plants like perunika and fritillary, but also encourage children to develop ecological awareness and empathy for nature. In books such as "Protect the Mediterranean Monk Seal" and "Bears from Gorski Kotar", children are introduced to the threats facing animal species, while "Perunika" and "Fritillary" present rare plant species and the challenges they face. Through imaginative and creative stories, children develop an understanding of the importance of nature conservation and learn how human actions impact the environment. Some books, such as "Tigiji and the Offended Plant Anuk" and "Green Dreams", deliver a broader message about environmental awareness and the need for responsible behavior towards nature, encouraging children to think and act sustainably. These picture books are an important educational tool, as they not only bring nature closer to children but also actively engage them in thinking about environmental protection. The combination of ecological themes, educational stories, and nature-based characters empowers children to develop a sense of responsibility towards the environment and the world around them.

Keywords: Picture books, environmental protection, endangered species, ecological awareness, biodiversity, children's education.